

Divje čebele (čmrlji in čebele samotarke) so pomembni divji oprasevalci. V nasprotju z medonosno čebelo so čmrlji dejavni tudi pri nizkih temperaturah in drugih neugodnih vremenskih razmerah. V Evropi živi 68 vrst čmrljev in strokovnjaki ocenjujejo, da kar četrtini grozi izumrtje. Tudi pri nas opažajo upadanje številčnosti čmrljev; med drugimi travniškega čmrlja (*Bombus humilis*; na sliki). Boljšo sliko bomo dobili z načrtnim spremljanjem stanja – novembra 2019 se je namreč začel projekt, s katerim bodo raziskovalci zasnovali prvi monitoring divjih čebel v Sloveniji, ki je nujen tudi za pripravo ukrepov varovanja. (foto: Danilo Bevk, 29. VI. 2018)

Žuželke so glavni oprasevalci (npr. v EU je 76 % proizvodnje celotne hrane odvisne od oprasevalcev), mnoge imajo pomembno vlogo pri kroženju organskih snovi, so naravni regulatorji »škodljivcev« in ključni vir hrane žužkojedim vretenčarjem. Preživetje in sposobnost razmnoževanja mnogih rastlin in živali sta močno odvisna od žuželk v njihovem habitatu. Ena vrsta žuželke sicer lahko deloma kompenzira izgubo druge, vendar je nemogoče, da neto upad biomase žuželk ne bi imel vpliva na vse od žuželk odvisne vrste. Na Danskem so, na primer, že uspeli dokazati statistično značilno odvisnost upada gnezdečih parov kmečkih lastovk z upadom letočih žuželk na istem območju.

Ohranjanje biotske raznovrstnosti je za ljudi izjemnega pomena, predvsem ker nam zagotavlja stabilno okolje, v katerem lahko preživimo. Žuželke predstavljajo znaten del biodiverzitete na več nivojih. Mar ni že to razlog, da bi nas njihova tako izjemno hitra izguba morala nadvse skrbeti? *

Bomo poleti na Ljubljanskem barju sploh še lahko opazovali barjanskega okarčka?

Besedilo: Društvo za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije Foto: Tatjana Čelik

Če se bosta mačehovski odnos do narave in nespoštovanje prava Evropske skupnosti s strani države Slovenije nadaljevala, potem je odgovor na vprašanje v naslovu prispevka zagotovo »NE«. Zaradi izumiranja populacij barjanskega okarčka (*Coenonympha oedippus*) v osrednji Sloveniji v zadnjem desetletju in drastičnega upadanja velikosti še obstoječih smo si podobno vprašanje – z upanjem, da se bo ohranitveno stanje te vrste v Sloveniji v naslednjih letih izboljševalo – v *Trdoživu* zastavili že pred dvema letoma (VI/1, str. 12–15). Zakaj? Ker je to ena od 15 najbolj ogroženih vrst dnevnih metuljev v Evropi, v Sloveniji zavarovana vrsta, na Ljubljanskem barju, območju Natura 2000, pa jo strogo varujeta 6. in 12. člen *Direktive o habitatih*. To pomeni, da bi morala država Slovenija z vstopom v Evropsko unijo že pred 15 leti sprejeti ukrepe, ki zagotavljajo,

da ne pride do vznemirjanja populacij barjanskega okarčka in poslabšanja stanja njegovega habitata, ter vzpostaviti sistem strogega varstva, ki preprečuje poškodovanje ali uničenje delov bivališč, kjer se vrsta razmnožuje ali počiva (zimsko mirovanje).

Žal smo bili 4. decembra 2019 priča ravno nasprotnemu. V bivališču še zadnje vlagoлюбne populacije barjanskega okarčka na Ljubljanskem barju in edine tega ekotipa v Sloveniji smo namreč opazili in dokumentirali nove uničujoče posege: v osrednjem delu bivališča subpopulacije na Mostišču je poteptana vegetacija in poškodovana travna ruša v pasu širine 3 metrov in dolžine okrog 350 metrov zaradi vožnje težkega motornega vozila z gosenicami (Sl. 1, 2, 3); osrednji del bivališča subpopulacije na Podvinu je uničen v pasu širine okrog 6 metrov in dolžine okrog 130 metrov – v tem pasu sta izkopana luknja in jarek na

Končni del trase poteptane vegetacije v osrednjem delu bivališča subpopulacije barjanskega okarčka na Mostišču.

desni strani ceste Škofljica-Ig, poteptana je vegetacija in poškodovana je travna ruša ob izkopanem jarku, na vegetacijo razmnoževališča in prezimovališča barjanskega okarčka pa je ob celotni dolžini izkopa odložena izkopana zemljina iz jarka in luknje (Sl. 4).

V decembru so mlade gosenice barjanskega okarčka že v stadiju zimskega mirovanja v osrednjih in spodnjih plasteh vegetacije. Izkop zemljine, teptanje vegetacije in poškodovanje travne ruše ne pomenijo le uničenja bivališča barjanskega okarčka, temveč neposredno uničenje mladih gosenic, ki vse do marca naslednjega leta mirujejo na rastlinah. Dodatno zastrašujoče pa je dejstvo, da so se opisani posegi zgodili le nekaj dni po tem, ko je morala Slovenija na sedež Evropske komisije v Bruselj dostaviti svoj uradni zagovor na prejeti opomin pred tožbo na Sodišču EU (kršitev št. 2019/4058 z dne 25. 7. 2019 zaradi kršenja členov 4, 6 in 12 Direktive o habitatih), povezan z upadom populacij travniških vrst ptic in metulja barjanskega okarčka ter slabšanja stanja njihovih habitatov v območjih Natura 2000 v Sloveniji. Torej, nov »zločin« v bivališču populacije barjanskega okarčka na Ljubljanskem barju se je zgodil v fazi uradnega postopka za ugotavljanje kršitev proti državi Sloveniji!

Pred tem, marca 2018, je Evropska komisija na podlagi pritožb Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (travniške ptice, pritožba vložena na EK leta 2014) in Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije (barjanski okarček, pritožba vložena na EK leta 2015) od nacionalnih organov že zahtevala dodatna pojasnila v obliki EU Pilota (EUP(2018)9285). Takrat je imela Slovenija možnost prvega zagovora pred EK, ki pa ga očitno ni dobro opravila, saj mu je sledil omenjeni uradni opomin s strani EK. Sedaj, v času, ko v Bruslju berejo drugi zagovor Slovenije zaradi kršenja Direktive o habitatih, se uničevanje življenjskega prostora te strogo varovane vrste v območju Natura 2000 nadaljuje.

Zgroženi in zaskrbljeni smo nad takšnim neučinkovitim, neskrbnim, nespoštljivim in dvoličnim ravnanjem odgovornih državnih organov. *

Začetni del trase poteptane vegetacije v osrednjem delu bivališča subpopulacije barjanskega okarčka na Mostišču.

Srednji del trase poteptane vegetacije v osrednjem delu bivališča subpopulacije barjanskega okarčka na Mostišču.

Izkopani jarek, poteptana vegetacija in poškodovana travna ruša ter zemljina, odložena na vegetacijo v osrednjem delu razmnoževališča in prezimovališča subpopulacije barjanskega okarčka na Podvinu.